

dat de uitwerking der tegenstellingen een wordingsproces doorloopen moet; dat, gelijk de jongere Fichte in zijn *Anthropologie* herinnert ¹⁾, het geslachtlooze individu en het geslachtlooze embryo niet het eindpunt, maar een der eerste stadiën in de ontwikkeling vormen?

Frankrijks maatschappelijke toestand had ten jare 1789, gelijk ook Groen van Prinsterer nimmer heeft ontkend, aan hervorming behoefte. Maar was het daarom niet te bejammeren, ja, een bij uitstek anti-historische daad, toen de leden der Constituanten in de avondzitting van 4 Augustus, — het was na het eten, — als een hoop dronke lieden in een magazijn van kostbaar porselein, dat gewrocht der historie, »kort en klein” gingen slaan?

Ik meen niet te boud te zijn met te beweren, dat onze dagen grootelijks behoefte hebben aan een dieper ingaan in, en langs dien weg straks in breederen kring toepassen van de ongelijkheid tusschen man en vrouw. Hoe luttel is nog het onderscheid in opleiding tusschen de jeugd van het eene en die van het andere geslacht. Hoe weinig blijkt nog van het doorwerken van het verschil in bestemming op het programma der scholen. Hoe klein is nog het aantal dergenen, die, gevoelende hoe de vorming der vrouw inzonderheid bedoelen moet hare gaven voor het leven van en in den huiselijken kring te bevorderen, den moed hebben om zich te ontworstelen aan den onzinnigen wedren van het eenzijdige leeren, waaraan tot zelfs de jonge vrouw mede heeft te doen, om straks, buiten adem gejaagd, meedoogenloos aan de deur der huiskamer afgezet te worden, die zij, het arme kind! sinds de bewaarschool of de voorbereidingsklasse nauwelijks heeft teruggezien, terwijl men dan nog op haar smalen durft, als zij voor het huiselijk leven weinig smaak verraadde. Veler oog is voor de eigenaardigheid van den vrouwelijken geest derwijs verblind, dat zij, in stee van den wensch naar vrouwelijke arts en eenvoudig te verstaan als eene ter harte te nemen beschuldiging, dat soms de geneesheer die teedere

¹⁾ § 248.